

УДК 159.9:316.6:352/354

DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2026-10.36>**Любомира ТЯГУР***доктор філософії (PhD) у галузі «Соціальні та поведінкові науки. Психологія»,**доцент кафедри психології та особистісного розвитку,**Навчально-науковий інститут менеджменту та психології,**Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти»**lyubomira107@gmail.com***ORCID:** 0000-0001-5106-2920**ПСИХОЛОГІЧНІ БАР'ЄРИ ТА МОТИВАЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ГОТОВНОСТІ ДО ПАРТНЕРСТВА НА РІВНІ ГРОМАДИ**

Анотація. *Мета статті* полягає у виявленні, систематизації та психологічній інтерпретації психологічних бар'єрів і мотиваційних детермінант готовності фахівців соціальної сфери до партнерства на рівні громади, репрезентованих в есе фахівців соціальної сфери. Актуальність дослідження зумовлена воєнними та післявоєнними трансформаціями українського суспільства, що посилюють потребу в координації зусиль психологів, освітян, соціальних педагогів і соціальних працівників у процесах підтримки, відновлення та розвитку громади. **Методологія** дослідження ґрунтується на поєднанні аналізу, узагальнення й систематизації наукових джерел з якісними методами опрацювання текстового матеріалу: есе-аналізом, контент-аналізом, смисловим групуванням текстових фрагментів і психологічною інтерпретацією змісту. **Наукова новизна** полягає у тому, що готовність до партнерства на рівні громади розглянуто як внутрішньо суперечливе психологічне утворення, яке формується на перетині психологічних бар'єрів і мотиваційних детермінант. Показано, що ці чинники не існують ізольовано, а формують єдину динамічну систему внутрішніх суперечностей і смислових опор, яка визначає характер партнерської готовності. **Висновки.** Установлено, що до основних бар'єрів належать емоційне виснаження, дефіцит внутрішнього ресурсу, переживання безсилля, сумнів у професійній спроможності, невизначеність і страх змін. Мотиваційні детермінанти проявляються через орієнтацію на допомогу іншому, прагнення до взаємопідтримки, переживання професійної місії, віру у спільне відновлення, цінність громади як простору змін та установку на розвиток і адаптацію. У більшості есе простежується напруга між тенденцією до самозбереження та тенденцією до виходу у спільність. Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання для розроблення програм психологічної підтримки фахівців соціальної сфери, профілактики емоційного виснаження та розвитку готовності до партнерської взаємодії у громаді.

Ключові слова: психологічні бар'єри, мотиваційні детермінанти, готовність до партнерства, громада, фахівці соціальної сфери, есе-аналіз, професійна місія, взаємопідтримка.

Liubomyra TIAHUR*Doctor of Philosophy (PhD) in the field of "Social and Behavioral Sciences. Psychology",**Associate Professor at the Department of Psychology and Personal Development,**Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the State Higher Educational Institution "University of Educational Management"**lyubomira107@gmail.com***ORCID:** 0000-0001-5106-2920**PSYCHOLOGICAL BARRIERS AND MOTIVATIONAL DETERMINANTS OF READINESS FOR PARTNERSHIP AT THE COMMUNITY LEVEL**

Abstract. *The aim* of the article is to identify, systematize, and psychologically interpret the psychological barriers and motivational determinants of social sphere specialists' readiness for partnership at the community level as represented in their essays. The relevance of the study is determined by wartime and postwar transformations in Ukrainian society, which intensify the need to coordinate the efforts of psychologists, educators, social pedagogues, and social workers in the processes of community support, recovery, and development. The **research methodology** is based on the combination of analysis, generalization, and systematization of scientific sources with qualitative methods of textual data processing: essay analysis, content analysis, semantic grouping of text fragments, and psychological

© Л. Тягур, 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

interpretation of their content. **The scientific novelty** lies in the fact that readiness for partnership at the community level is considered as an internally contradictory psychological formation that emerges at the intersection of psychological barriers and motivational determinants. It is shown that these factors do not exist separately but form a single dynamic system of internal contradictions and meaning-making supports that determines the nature of partnership readiness. **Conclusions.** The main barriers include emotional exhaustion, a lack of internal resources, feelings of helplessness, doubts about professional competence, uncertainty, and fear of change. Motivational determinants are manifested through an orientation toward helping others, striving for mutual support, experiencing professional mission, belief in collective recovery, valuing the community as a space for change, and an orientation toward development and adaptation. Most essays reveal tension between the tendency toward self-preservation and the tendency toward moving into community. The practical significance of the results lies in their possible use for developing psychological support programs for social sphere specialists, preventing emotional exhaustion, fostering readiness for partnership interaction in the community, and improving the professional training of helping professionals.

Key words: psychological barriers, motivational determinants, readiness for partnership, community, social sphere specialists, essay analysis, professional mission, mutual support.

Постановка проблеми. Воєнні та після-воєнні трансформації українського суспільства посилюють значення партнерства на рівні громади як механізму спільного реагування на соціальні виклики, відновлення людського потенціалу та координації зусиль фахівців соціономічної сфери. У сучасних умовах психологи, соціальні педагоги, освітяни, соціальні працівники та інші представники допомагаючих професій дедалі частіше діють не лише в межах індивідуальної професійної ролі, а й у просторі громади, де від них очікується готовність до співпраці, узгодження дій, взаємної підтримки, участі у спільному ухваленні рішень та включення у процеси колективного відновлення.

Водночас сама наявність професійного досвіду, ціннісних орієнтацій чи навіть усвідомлення суспільної значущості партнерства ще не гарантує реальної готовності фахівця до такої взаємодії. У практиці професійної діяльності партнерство нерідко ускладнюється внутрішніми психологічними бар'єрами: емоційним виснаженням, недовірою, страхом додаткової відповідальності, переживанням безсилля, невпевненістю у власній ефективності, звуженням професійної активності до індивідуальних завдань. Водночас у фахівців можуть зберігатися або посилюватися мотиваційні детермінанти, що, навпаки, спонукають до партнерської взаємодії: прагнення бути корисним спільноті, потреба у спільній дії, орієнтація на взаємопідтримку, відчуття професійної місії, цінність причетності до відновлення громади.

Таким чином, готовність до партнерства на рівні громади постає не як лінійний наслідок професійної підготовленості, а як результат складної внутрішньої взаємодії стримувальних

і спонукальних психологічних чинників. Саме ця внутрішня суперечність є особливо важливою в умовах тривалого соціального напруження, коли один і той самий фахівець може одночасно відчувати потребу в кооперації та уникати її через утому, перевантаження чи брак довіри. У зв'язку із цим наукового значення набуває дослідження не лише ресурсів або зовнішніх умов партнерства, а саме психологічних бар'єрів і мотиваційних детермінант, що визначають готовність особистості включатися у спільну діяльність на рівні громади.

Особливу евристичну цінність для такого аналізу мають есе-рефлексії фахівців соціальної сфери, оскільки вони дають змогу виявити приховані смисли, внутрішні сумніви, мотиви, переживання, ціннісні орієнтири та способи осмислення власної ролі у громаді. Саме в наративному самовираженні найбільш виразно проступає не лише декларована готовність до співпраці, а й ті психологічні бар'єри, які можуть її обмежувати, а також ті мотиваційні підстави, котрі підтримують прагнення до партнерства навіть у складних соціальних умовах.

Отже, постає потреба у спеціальному психологічному аналізі того, які саме бар'єри та мотиваційні детермінанти репрезентовані в есе фахівців соціальної сфери і яким чином їх поєднання пов'язане з готовністю до партнерства на рівні громади. Такий підхід дає змогу поглибити розуміння внутрішньої структури партнерської готовності та уточнити психологічні механізми її формування в умовах воєнного і післявоєнного суспільства.

Аналіз джерел та останніх досліджень. У сучасному науковому дискурсі готовність до партнерства на рівні громади дедалі частіше розглядається не лише як організаційна

чи професійно-комунікативна компетентність, а й як складне психологічне утворення, що формується на перетині мотиваційних, ціннісно-смыслових, емоційно-регулятивних і соціально-поведінкових чинників. Особливої актуальності така проблематика набуває щодо фахівців соціономічної сфери, професійна діяльність яких пов'язана з допомогою людям, координацією взаємодії, фасилітацією підтримки та включенням у процеси відновлення громади. У цьому контексті партнерство постає не лише як інституційна вимога, а й як форма професійної взаємодії, що потребує довіри, відкритості, готовності до спільної відповідальності та наявності внутрішніх мотиваційних підстав для кооперації [5; 10].

У зарубіжних дослідженнях міжпрофесійної та міжсекторальної співпраці наголошується, що ефективне партнерство гальмується як структурними, так і психологічними бар'єрами. Серед найтипівіших перешкод називають дефіцит часу, недостатню підготовку до взаємодії, нечіткість професійних ролей, труднощі комунікації, страх утрати професійної автономії та побоювання щодо розмивання професійної ідентичності. Водночас до чинників, що полегшують партнерство, відносять визнання компетентності інших учасників взаємодії, спільне бачення цілей, підтримувальне лідерство, усталені комунікативні механізми, організаційну підтримку та досвід спільного розв'язання проблем [9; 11]. Такий підхід є важливим для осмислення готовності до партнерства саме як результату співвідношення стримувальних і фасилітативних чинників, а не лише як наслідку формальної професійної підготовки.

Окремий напрям досліджень пов'язаний із вивченням психологічного стану представників допомагаючих професій як передумови їхньої здатності до взаємодії та залученості у спільну діяльність. У систематичних оглядах, присвячених соціальним працівникам, показано, що емоційне виснаження, перевантаження, конфлікт ролей, віктимізація на робочому місці, недостатня соціальна підтримка та зниження професійного благополуччя істотно послаблюють професійну активність і можуть виступати психологічними бар'єрами до продуктивної співпраці. Натомість резильєнтність, самогляд, соціальна підтримка, відчуття

приналежності та позитивний зв'язок із громадою розглядаються як захисні чинники, що підтримують включення у спільні практики та знижують ризик вигорання [6; 7]. Отже, бар'єри готовності до партнерства доцільно розглядати не лише як індивідуальні установки чи побоювання, а й як наслідок виснаження ресурсів та погіршення суб'єктивного професійного стану.

Теоретичне пояснення мотиваційних детермінант партнерської готовності може бути посилене через положення теорії самодетермінації, відповідно до якої стійка внутрішня мотивація підтримується за умов задоволення базових психологічних потреб в автономії, компетентності та пов'язаності з іншими [10]. Саме тому готовність фахівця вступати у партнерську взаємодію на рівні громади доцільно пов'язувати не лише з усвідомленням соціальної значущості такої взаємодії, а й із переживанням власної спроможності, суб'єктності та смислової причетності до спільної справи. Своєю чергою, JD-R-теорія дає змогу інтерпретувати співвідношення бар'єрів і мотиваційних чинників через баланс професійних вимог та ресурсів: надмірні вимоги підсилюють виснаження, тоді як особистісні й організаційні ресурси підтримують залученість, ініціативність та готовність до кооперації [5]. У межах ресурсного підходу С. Гобфолла це також узгоджується з положенням про те, що загроза втрати ресурсів або їх дефіцит знижують готовність особистості до додаткового включення у складні форми взаємодії, тоді як наявність ресурсів підвищує здатність до конструктивної активності [8].

В українських дослідженнях проблема готовності фахівців соціальної сфери до взаємодії у громаді найчастіше аналізується через категорії життестійкості, професійної стійкості, міжвідомчої співпраці, соціального партнерства, згуртованості громади та організації соціальної роботи в територіальній громаді. Праці О. М. Кокуна та співавторів розкривають значення життестійкості фахівців соціономічних професій як важливого ресурсу збереження ефективності в умовах тривалого стресу, невизначеності та підвищеного емоційного навантаження [3]. У вітчизняних виданнях із соціальної роботи також підкреслюється роль координації суб'єктів

допомоги, міждисциплінарної взаємодії, партнерської мережі та громадоорієнтованого підходу в організації підтримки населення [1; 2]. Вище наведені праці створюють важливе тло для розуміння партнерства як суспільно значущої та професійно необхідної форми діяльності, однак психологічні механізми внутрішньої готовності до нього розроблені ще недостатньо.

Водночас аналіз наявних публікацій свідчить, що у фокусі більшості досліджень перебувають або зовнішні умови ефективної співпраці, або загальні професійні ресурси фахівців, тоді як внутрішня взаємодія психологічних бар'єрів і мотиваційних детермінант готовності до партнерства на рівні громади залишається недостатньо з'ясованою. Ще менш розробленим є питання того, як ці бар'єри і мотиваційні спонукання проявляються у наративній саморефлексії фахівців соціальної сфери, тобто в текстах, де вони самі описують свої сумніви, переживання, наміри, цінності, очікування та смисли професійної участі у житті громади. Саме тому есе-аналіз дає змогу виявити не лише декларовані установки на співпрацю, а й приховані внутрішні суперечності між прагненням до партнерства та психологічними труднощами, які його стримують, та й зумовлюють доцільність спеціального дослідження психологічних бар'єрів та мотиваційних детермінант готовності до партнерства на рівні громади за матеріалами есе.

Мета статті полягає у виявленні, систематизації та психологічній інтерпретації бар'єрів і мотиваційних детермінант готовності до партнерства на рівні громади, репрезентованих в есе фахівців соціальної сфери.

У дослідженні використано аналіз, узагальнення та систематизацію наукових джерел, а також якісні методи опрацювання текстового матеріалу: есе-аналіз, контент-аналіз, смислове групування текстових фрагментів і психологічну інтерпретацію змісту. Емпіричну основу становили есе учасників Всеукраїнського конкурсу «Світ буде іншим. Ким я себе бачу в новій реальності» [4]. Використані методи дають змогу виявити психологічні бар'єри та мотиваційні детермінанти готовності фахівців соціальної сфери до партнерства на рівні громади, репрезентовані в текстах есе.

Виклад основного матеріалу. У контексті дослідження готовності фахівців соціальної сфери до партнерства на рівні громади особливого значення набуває аналіз тих внутрішніх чинників, які або підтримують включення у взаємодію, або, навпаки, ускладнюють його. Ідеться насамперед про психологічні бар'єри та мотиваційні детермінанти, що визначають внутрішню налаштованість фахівця на співпрацю, спільну відповідальність і кооперацію. Такий ракурс дає змогу розглядати готовність до партнерства не як формальну установку на взаємодію, а як складне психологічне утворення, у якому поєднуються спонукальні та стримувальні тенденції, емоційно-регулятивні стани, ресурсні можливості та смислові орієнтири [5].

Теоретично важливим є те, що партнерська готовність не зводиться лише до декларативного визнання цінності співпраці. Вона передбачає внутрішню здатність фахівця входити у взаємодію з іншими суб'єктами громади, витримувати напругу спільної відповідальності, довіри, координації та невизначеності, а також зберігати орієнтацію на спільне благо в умовах професійного й соціального напруження. Саме тому в центрі аналізу мають бути не лише зовнішні організаційні умови партнерства, а й внутрішні психологічні механізми, що підтримують або блокують готовність до нього [9; 11].

Одним із ключових теоретичних орієнтирів для осмислення психологічних бар'єрів є ресурсний підхід. У межах теорії збереження ресурсів С. Гобфолла вважається, що в умовах загрози втрати ресурсів або їх фактичного виснаження людина прагне мінімізувати додаткові витрати й звужує активність до тих форм поведінки, які здаються необхідними для самозбереження [8]. Для фахівців соціальної сфери це означає, що емоційне виснаження, переживання безсилля, дефіцит підтримки, нестача часу, тривале перебування у стресових умовах та зниження суб'єктивного відчуття професійної спроможності можуть істотно ускладнювати включення у партнерську взаємодію. За таких умов навіть соціально значуща і ціннісно прийнятна співпраця може переживатися як додатковий тягар, а не як ресурс.

У цьому сенсі психологічні бар'єри до партнерства доцільно розглядати як прояви

ресурсного дефіциту, що обмежує відкритість до кооперації, знижує готовність до розподіленої відповідальності та посилює тенденцію до зосередження на власному втриманні. Такий погляд узгоджується і з українськими дослідженнями життєстійкості фахівців соціономічних професій, у яких підкреслюється, що здатність ефективно діяти в напружених умовах залежить від рівня внутрішньої стійкості, саморегуляції, підтримки та збереження психологічного ресурсу [3]. Відповідно, бар'єри партнерської готовності можуть мати не лише ціннісне чи смислове, а й виразно ресурсне походження.

Не менш значущим для дослідження є мотиваційний підхід. Згідно з теорією самодетермінації, стійка активність людини підтримується тоді, коли задовольняються її базові психологічні потреби в автономії, компетентності та пов'язаності з іншими [10]. У площині партнерства на рівні громади це означає, що готовність до взаємодії посилюється тоді, коли фахівець не лише розуміє суспільну значущість співпраці, а й відчуває себе здатним діяти, бачить смисл спільної діяльності та переживає свою включеність у систему значущих міжособистісних і професійних зв'язків. Отже, мотиваційні детермінанти партнерської готовності пов'язані не лише із зовнішнім обов'язком чи функціональною необхідністю, а й із глибинним внутрішнім прийняттям взаємодії як особистісно й професійно значущої.

Саме тому мотиваційними детермінантами готовності до партнерства можуть виступати професійна місія, орієнтація на допомогу іншому, прагнення до взаємопідтримки, цінність участі у спільному благополуччі, переживання причетності до громади, віра у можливість колективного відновлення та установка на розвиток у змінених умовах [10]. У цій логіці мотиваційні детермінанти є не просто позитивними установками, а внутрішніми смисловими опорами, що підтримують партнерську готовність навіть у ситуаціях, коли зовнішні умови залишаються складними, а особистий емоційний стан – нестабільним.

Вагомим теоретичним орієнтиром є також JD-R-підхід, який дає змогу розглядати готовність до партнерства як результат співвідношення професійних вимог і ресурсів середовища. Як зазначають А. Баккер, Е. Демеруті

та А. Санс-Вергел [5], високі вимоги роботи: емоційне напруження, часовий дефіцит, рольова перевантаженість, постійна невизначеність можуть призводити до виснаження, тоді як ресурси: автономія, підтримка, визнання, якісна комунікація та можливість впливати на процеси підсилюють залученість і продуктивну активність. У контексті нашої теми це дає підстави вважати, що готовність до партнерства не є сталою особистісною рисою, а формується динамічно, залежно від того, наскільки професійне середовище підтримує або, навпаки, послаблює внутрішню налаштованість фахівця на співпрацю.

Таким чином, психологічні бар'єри і мотиваційні детермінанти варто розглядати не як дві ізольовані групи чинників, а як елементи єдиної системи регуляції партнерської готовності. Бар'єри у цій системі пов'язані з виснаженням, тривогою, сумнівом у власній ефективності, недовірою, страхом додаткової відповідальності, рольовою невизначеністю та дефіцитом внутрішнього ресурсу. Мотиваційні детермінанти, своєю чергою, репрезентують смислові та ціннісні підстави взаємодії: орієнтацію на співпрацю, взаємодопомогу, професійну місію, причетність до громади та готовність брати участь у її відновленні [3; 7; 10].

Додатково важливим є звернення до досліджень міжпрофесійної співпраці, у яких партнерська взаємодія аналізується через поєднання бар'єрів і фасилітаторів. Як показують огляди, до основних перешкод належать нестача часу, нечіткість ролей, труднощі комунікації, страхи щодо професійної ідентичності та недостатня організаційна підтримка. Водночас серед чинників, що сприяють співпраці, виокремлюють взаємне визнання, спільне бачення мети, підтримувальне лідерство та налагоджену комунікацію [9; 11]. Для нашого дослідження цей підхід є важливим тому, що дає змогу побачити психологічні бар'єри не лише як індивідуальні переживання, а й як феномени, що виникають на перетині особистісного досвіду та професійного контексту. Водночас мотиваційні детермінанти постають як пов'язані з довірою, відчуттям спільності мети та переживанням власної значущості у взаємодії.

Отже, у межах цієї статті психологічні бар'єри доцільно розуміти як внутрішні стани,

переживання та установки, що ускладнюють включення фахівця у взаємодію, послаблюють його відкритість до співпраці та звужують готовність до спільної відповідальності. Натомість мотиваційні детермінанти слід розглядати як внутрішні смислові та ціннісні спонукання, що підтримують орієнтацію на співпрацю, взаємодопомогу, причетність до громади, професійну місію та спільне відновлення. Саме таке розуміння створює теоретичну основу для подальшої інтерпретації смислових маркерів, виявлених у текстах есе, де готовність до партнерства постає як результат складної взаємодії уразливості, ресурсних обмежень, професійного смислу та внутрішньої орієнтації на спільну дію.

У контексті окреслених теоретичних орієнтирів особливого значення набуває аналіз того, яким чином психологічні бар'єри та мотиваційні детермінанти співіснують у наративному самовираженні фахівців соціальної сфери, і саме якісний аналіз есе учасників Всеукраїнського конкурсу «Світ буде іншим. Ким я себе бачу в новій реальності» [4] дає підстави стверджувати, що готовність фахівців соціальної сфери до партнерства на рівні громади має не лінійний, а внутрішньо суперечливий характер. У текстах есе вона постає як динамічне утворення, у якому психологічні бар'єри не виключають мотиваційних детермінант, а співіснують із ними, формуючи складну внутрішню структуру партнерської готовності. Ідеться не про однозначну готовність або неготовність до взаємодії, а про поєднання виснаження, тривоги, сумнівів, невизначеності з одночасним прагненням бути корисним, підтримувати інших, зберігати людяність і брати участь у спільному відновленні громади.

Одним із найтипівіших варіантів такого поєднання є співіснування емоційного виснаження з орієнтацією на допомогу іншому. Так, у есе Ганни Акименко [11, с. 14–16] прямо зазначено, що «втома та вигорання можуть стати перешкодами», однак увесь текст водночас побудований навколо ідеї внутрішньої стійкості, самопідтримки й готовності залишатися джерелом допомоги для інших. Подібне поєднання бачимо і в есе Галини Корсун [4, с. 93–96], де з'являється образ «емоційно виснаженого та нересурсного педагога», але водночас зберігається уявлення про вчителя і

психолога як про того, хто має підтримувати інших і залишатися моральною опорою у кризових умовах. Близьку логіку демонструє і есе Тетяни Кириченко [4, с. 79–81], у якому поряд із маркерами «тривожності», «втоми», «психоемоційного вигорання», «відчуття безсилля» простежується чітка орієнтація на психологічну підтримку дітей, батьків і дорослих у ситуації війни, даючи підстави інтерпретувати готовність до партнерства як таку, що може зберігатися на ціннісному рівні навіть за умов зниженого емоційного ресурсу.

Інший важливий тип поєднання пов'язаний із переживанням безсилля або дефіциту внутрішнього ресурсу за одночасного збереження мотивації до включення у спільне відновлення. В есе Альони Пятуніної [4, с. 157–160] акцентовано біль, невизначеність і те, що «більшість українців має знижений рівень внутрішнього ресурсу», однак текст орієнтований не на відмову від взаємодії, а на пошук внутрішніх підстав для подальшого руху та відновлення. Подібна логіка простежується в есе Людмили Габенко [4, с. 41–43], де образи болю, втрати, страху й емоційного вигорання поєднуються з наголосом на людяності, співпереживанні та необхідності бути поруч із тими, хто переживає кризу. У цьому разі мотиваційні детермінанти не усувають бар'єр, а виконують компенсаторну функцію, не даючи переживанню виснаження перерости в повну відмову від соціальної включеності.

Суттєвою особливістю структури готовності є також поєднання сумніву у власній професійній спроможності із внутрішнім прагненням залишатися у професійній ролі та бути корисним іншим. Найвиразніше це виявляється в есе Олени Мазур [4, с. 128–132], де авторка визнає: «Були моменти, коли я сумнівалася, чи зможу бути психологом», однак сам текст не завершується відмовою від професійної місії, а, навпаки, демонструє прагнення втриматися в ній і надалі бути потрібною людям. Близький варіант внутрішньої суперечності простежується й у есе Юлії Ковальчук [4, с. 87–89], де з'являються образи крайньої втоми, абсурду й внутрішнього «ступору», але водночас не зникає намагання зберегти професійне самоусвідомлення і продовжити смисловий пошук власного місця в новій реальності. Отже, сумнів тут не руйнує повністю

мотиваційну основу професійної взаємодії, а радше вказує на напруження між внутрішньою вразливістю та збереженням ціннісної орієнтації на допомогу.

Окремої уваги заслуговує поєднання невизначеності й тривоги з потребою у взаємопідтримці та збереженні зв'язку з іншими. В есе Надії Стоцької [4, с. 179–183] життя в умовах невизначеності описується через ризики перетворення, емоційного вигорання та навіть депресивного стану, однак ця тривожна картина не веде до замикання в собі, а радше підкреслює потребу в психологічній підтримці й збереженні стійкості. У Наталії Умерової [4, с. 197–200] «моменти невизначеності» поєднуються з мотивами внутрішньої гнучкості й необхідності не втрачати здатності бути в контакті з іншими. Схожу конфігурацію демонструє есе Тетяни Кузнєцової [4, с. 104–105], де нова реальність постає як простір, у якому «стара система координат більше не працює, а нова ще лише формується», однак саме ця нестабільність стимулює потребу в переосмисленні професійної ролі й пошуку нових способів бути корисною іншим. У цьому виявляється важлива закономірність: невизначеність не завжди блокує готовність до партнерства, але змінює її характер, роблячи більш емоційно напруженою та залежною від переживання підтримки й зв'язку.

Ще один тип поєднання можна описати як напругу між страхом змін і водночас усвідомленням необхідності особистісного й професійного оновлення. В есе Олеси Толкачової [4, с. 191–196] прямо фіксуються страх змін, неготовність навчатися новому, а також супровідні переживання тривоги, самотності, розчарування й втрати опори. Проте сам текст не обмежується констатацією бар'єра, у ньому також звучить мотив необхідності внутрішньої трансформації й пристосування до нової реальності. Подібне бачимо і в есе Олексія Шадріна [4, с. 219–223], де «надмірний страх перед змінами» описується як чинник соціальної атомізації й дезадаптації, але саме це усвідомлення виводить автора до ідеї потреби нових моделей взаємодії та відповідальності. Близький за змістом матеріал містить і есе Лариси Борсяк [4, с. 25–26], де страх новизни й зміни названо безпосередньо, однак сама авторська логіка вибудовується навколо

необхідності правильної трансформації попереднього досвіду. Таким чином, страх змін у цих есе не лише блокує партнерську готовність, а й стає тлом для актуалізації мотивації до переосмислення взаємодії.

В окремих есе виразно простежується поєднання особистісної уразливості з етикою служіння та професійної місії. У Дар'ї Швидкіної [4, с. 228–232] образи страху, втоми, внутрішнього спустошення та емоційного виснаження педагогів і батьків супроводжуються орієнтацією на підтримку колег, дітей і сімей, а також на поширення психологічної чутливості до станів інших. Подібно в есе Тетяни Кириченко [4, с. 79–81] професійна роль психолога осмислюється як «психологічний фронт», де фахівець, попри власну втому й перевантаження, не відмовляється від місії підтримки. Це означає, що навіть за наявності виражених бар'єрів мотиваційний складник готовності до партнерства може зберігатися завдяки етичному переживанню своєї ролі як того, хто має бути не лише фахівцем, а й учасником спільноти підтримки.

Отже, результати якісного аналізу дають змогу стверджувати, що структура готовності фахівців соціальної сфери до партнерства на рівні громади в есе репрезентована як поле взаємодії двох протилежно спрямованих тенденцій. З одного боку, це тенденція до самозбереження, яка проявляється через виснаження, тривогу, сумнів, страх змін, невизначеність і дефіцит внутрішнього ресурсу. З іншого – тенденція до виходу в спільність, що виявляється через прагнення допомагати, бути корисним, підтримувати інших, брати участь у відновленні громади, зберігати людяність і не втрачати професійну місію. Саме баланс між цими двома тенденціями визначає реальний стан партнерської готовності. У тих есе, де мотиваційні детермінанти переважають або компенсують психологічні бар'єри, готовність до партнерства набуває більш зрілого і діяльнісного характеру; там, де бар'єри домінують, вона лишається переважно ціннісною або декларативною. Отже, психологічні бар'єри й мотиваційні детермінанти не існують ізольовано, а формують єдину динамічну систему внутрішніх суперечностей, компенсацій і смислових опор, що й визначає особливості готовності до партнерської взаємодії на рівні громади.

Висновки. Результати дослідження засвідчили, що готовність фахівців соціальної сфери до партнерства на рівні громади є складним психологічним утворенням, у структурі якого поєднуються психологічні бар'єри та мотиваційні детермінанти. До основних бар'єрів належать емоційне виснаження, дефіцит внутрішнього ресурсу, переживання безсилля, сумнів у професійній спроможності, невизначеність і страх змін. Водночас мотиваційні детермінанти проявляються через орієнтацію на допомогу іншому, прагнення до взаємопідтримки, переживання професійної місії, віру у спільне відновлення, цінність громади як простору змін та установку на розвиток і адаптацію.

Установлено, що психологічні бар'єри й мотиваційні детермінанти не існують ізольовано, а формують єдину динамічну систему

внутрішніх суперечностей і смислових опор. Саме співвідношення тенденції до самозбереження і тенденції до виходу в спільність визначає характер готовності до партнерства: за переважання мотиваційних детермінант вона набуває більш діяльнісного характеру, тоді як за домінування бар'єрів залишається переважно ціннісною або декларативною.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання для розроблення програм психологічної підтримки фахівців соціальної сфери та розвитку готовності до партнерської взаємодії в громаді. Перспектива подальших досліджень пов'язана з розширенням корпусу есе, уточненням індикаторів психологічних бар'єрів і мотиваційних детермінант, а також із поєднанням якісного есе-аналізу з кількісними психодіагностичними методами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Актуальні питання соціальної роботи / за ред. О. В. Епель, Т. Л. Лях, І. С. Силантьєвої. PIK-Y, 2023. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47338/1/O_%20Epel_T_Liakh_I_Silantieva_APSR_FPSRSO_KSPSR.pdf.pdf
2. Пеша І. В., Сопівник І. В., Вакуленко О. В., Овдій Н. М. Соціальна робота у територіальній громаді : навчальний посібник. Київ : НУБіП України, 2024. 305 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi83/0062385.pdf>
3. Психофізіологічні закономірності життєстійкості фахівців соціономічних професій / за ред. О. М. Кокуна. Видавець Вікторія Кундельська, 2021. URL: <https://psychology-naes-ua.institute/userfiles/files/Kokun.pdf>
4. Світ буде іншим. Ким я себе бачу в новій реальності : збірник навчально-методичних матеріалів за результатами Всеукраїнського конкурсу есе / уклад. А. Москальова, М. Москальов, Л. Тягур. Київ : ЮСТОН, 2025. 240 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747148/>
5. Bakker A. B., Demerouti E., Sanz-Vergel A. I. Job demands–resources theory: Ten years later. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*. 2023. Vol. 10. P. 25–53. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-120920-053933>
6. Chaves-Montero A., Moreno-Carmona N. D., Martínez-Muñoz M. Analysis of the predictors and consequential factors of emotional exhaustion among social workers: A systematic review. *Healthcare*. 2025. Vol. 13, no. 5. Article 552. DOI: <https://doi.org/10.3390/healthcare13050552>
7. Henriques J., Luis S., Rivero C., Gonçalves S. P., Tavares L. P., Marujo H. Á. The impact of community resilience, well-being, and community attachment on human service workers' burnout. *Journal of Social Work*. 2024. Vol. 24, no. 3. P. 322–338. DOI: <https://doi.org/10.1177/14680173231225113>
8. Hobfoll S. E. Conservation of resources: A new attempt at conceptualizing stress. *American Psychologist*. 1989. Vol. 44, no. 3. P. 513–524. DOI: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.3.513>
9. Rawlinson C., Carron T., Cohidon C., Arditi C., Hong Q. N., Pluye P., Gilles I., Peytremann-Bridevaux I. An overview of reviews on interprofessional collaboration in primary care: Barriers and facilitators. *International Journal of Integrated Care*. 2021. Vol. 21, no. 2. Article 32. DOI: <https://doi.org/10.5334/ijic.5589>
10. Ryan R. M., Deci E. L. Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*. 2020. Vol. 61. Article 101860. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>
11. Wei H., Horns P., Sears S. F., Huang K., Smith C. M., Wei T. L. A systematic meta-review of systematic reviews about interprofessional collaboration: Facilitators, barriers, and outcomes. *Journal of Interprofessional Care*. 2022. Vol. 36, no. 5. P. 735–749. DOI: <https://doi.org/10.1080/13561820.2021.1973975>

REFERENCES:

1. Epel, O. V., Liakh, T. L., & Sylantieva, I. S. (2023). Aktualni pytannia sotsialnoi roboty [Current issues of social work]. RIK-U. Retrieved from https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47338/1/O_%20Epel_T_Liakh_I_Silantieva_APSR_FPSRSO_KSPSR.pdf.pdf [in Ukrainian].
2. Piesha, I. V., Sopivnyk, I. V., Vakulenko, O. V., & Ovdii, N. M. (2024). Sotsialna robota u terytorialnii hromadi [Social work in the territorial community]. Vydavnychiy tsentr NUBiP Ukrainy. Retrieved from <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi83/0062385.pdf> [in Ukrainian].
3. Kokun, O. M. (2021). Psykhofiziologichni zakonomirnosti zhyttiistiikosti fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii [Psychophysiological patterns of resilience of specialists in socioeconomic professions]. Vydavets Viktoriia Kundelska. Retrieved from <https://psychology-naes-ua.institute/userfiles/files/Kokun.pdf> [in Ukrainian].
4. Moskaliova, A., Moskaliov, M., & Tiahur, L. (2025). Svit bude inshym. Kym ya sebe bachu v novii realnosti: Zbirnyk navchalno-metodychnykh materialiv za rezultaty Vseukrainskoho konkursu ese [The world will be different. Who I see myself as in the new reality: Collection of educational and methodological materials based on the results of the All-Ukrainian essay competition]. YUSTON. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747148/> [in Ukrainian].
5. Bakker, A. B., Demerouti, E., & Sanz-Vergel, A. I. (2023). Job demands–resources theory: Ten years later. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 10, 25–53. <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-120920-053933> [in English].
6. Chaves-Montero, A., Moreno-Carmona, N. D., & Martínez-Muñoz, M. (2025). Analysis of the predictors and consequential factors of emotional exhaustion among social workers: A systematic review. *Healthcare*, 13(5), Article 552. <https://doi.org/10.3390/healthcare13050552> [in English].
7. Henriques, J., Luís, S., Rivero, C., Gonçalves, S. P., Tavares, L. P., & Marujo, H. Á. (2024). The impact of community resilience, well-being, and community attachment on human service workers' burnout. *Journal of Social Work*, 24(3), 322–338. <https://doi.org/10.1177/14680173231225113> [in English].
8. Hobfoll, S. E. (1989). Conservation of resources: A new attempt at conceptualizing stress. *American Psychologist*, 44(3), 513–524. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.3.513> [in English].
9. Rawlinson, C., Carron, T., Cohidon, C., Arditi, C., Hong, Q. N., Pluye, P., Gilles, I., & Peytremann-Bridevaux, I. (2021). An overview of reviews on interprofessional collaboration in primary care: Barriers and facilitators. *International Journal of Integrated Care*, 21(2), Article 32. <https://doi.org/10.5334/ijic.5589> [in English].
10. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, Article 101860. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860> [in English].
11. Wei, H., Horns, P., Sears, S. F., Huang, K., Smith, C. M., & Wei, T. L. (2022). A systematic meta-review of systematic reviews about interprofessional collaboration: Facilitators, barriers, and outcomes. *Journal of Interprofessional Care*, 36(5), 735–749. <https://doi.org/10.1080/13561820.2021.1973975> [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 01.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.10.2026